



**Vammaisfoorumi ry**  
Handikappforum rf  
Finnish Disability Forum

## **Vammaisfoorumin lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi**

**Asia: VN/25102/2023**

**Ajankohta: 30.8.2024**

[Vammaisfoorumi](#) on 28 valtakunnallisen vammaisjärjestön yhteistyöjärjestö, jonka tarkoituksena on YK:n vammaisten ihmisten oikeuksia koskevan sopimuksen mukaisesti edistää vammaisten ihmisten tasa-arvoa ja yhdenvertaisen osallistumisen mahdollisuuksia yhteiskunnassa. Vammaisfoorumi edustaa jäsenjärjestöjensä kautta noin 223 000 vammaista ja pitkäaikaissairasta ihmistä.

Kiitämme lausuntopyynnöstä ja toteamme asiaan liittyen seuraavaa:

Vammaisfoorumi on erittäin huolissaan Valvonta- ja lupaviraston resurssien riittämättömyydestä. Valvontakäyntejä toteutetaan hyvin vähän, valvonta-asioiden, kanteluiden ja lupa-asioiden käsittelyajat ovat kohtuuttoman pitkät. Tämä vaarantaa perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista. Selvityksen mukaan Valviran valvontaresurssit vammaiskysymyksissä hoidetaan 1 htv:n voimin, joka ei ole riittävää. AVlen valvontaresurssit ovat noin 0,3-1,8 htv painottuen reaktiiviseen valvontaan. Erot henkilötyövuosien määrässä lisäävät eroja tehtävien hoitamisessa. Lisäksi nykyisellään erikseen vammaisten henkilöiden lupa- ja valvonta-asioihin ei ole osoitettu kaikkialla omaa resurssia. Tähän tulisi organisoinnin osalta kiinnittää huomiota ja resursseja erikseen vammaisten henkilöiden valvonta- ja lupa-asioihin tulee merkittävästi lisätä, jotta lakisäätelistä tehtävistä voidaan suoriutua.

Aluehallinto on ollut viimeiset 20 vuotta lähes jatkuvassa muutoksessa, mikä on syönyt voimavaroja kohtuuttomasti varsinaiselta työltä. Tämä kuormittaa työntekijöitä ja organisaatiota, mikä heijastuu myös asiakkaiden oikeusturvan toteutumiseen.

Tehtäväkuvia ja hyvinvointialueiden valvontatehtäviä suhteessa perustettavaan lupa- ja valvontavirastoon (ja nykyiseen aluehallintovirastoon sekä Valviraan) sekä näiden suhdetta myös eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian sekä joissakin tilanteissa myös eduskunnan oikeuskanslerin tehtäviin liittyen tulisi selkeyttää ja viestiä kansalaisille. Tässä yhteydessä myös resurssoinnin kysymyksiä tulisi tarkastella, jotta jollekin viranomaiselle kuuluisi aidosti myös ennakolliset valvontatehtävät. Ohjauksen ja neuvonnan sekä ennakollisen valvonnan roolia tulisi ensisijaisesti vahvistaa. Jälkikäteisvalvontaan tulee kuitenkin myös kaikissa tilanteissa varmistaa riittävät resurssit.

Haluamme huomauttaa, että omavalvontaa ei voida yksin pitää riittävänä valvontamuotona ja sen rinnalla tulee varmistaa valvontaviranomaiset riittävät resurssit. Tällä hetkellä omavalvontaa ja sen toteutumista ei tietojemme mukaan valvota juuri ollenkaan. Hyvinvointialueet ovat monessa suhteessa jäänejä omavalvonnan osalta, joten lupa- ja valvontaviraston roolia tulee korostaa ja selkiyttää.

Pidämme erittäin valitettavana erityisesti kehitysvammaisten asumisyksiköissä esiin tulleita vakavia puutteita. Viime vuosina on ilmennyt kehitysvammaisten asumisyksiköissä kohtuuttomia perus- ja ihmisoikeusrikkomuksia. Myös lapsia asuu edelleen maassamme laitospöississä asumisyksiköissä. Ongelmat kertovat siitä, että valvonnan resurssien, organisoiminnin ja tehtävien selkiyttämisen tarve on ilmeinen, jotta valvontaa voidaan tehdä riittävästi ja ongelmiin aidosti myös puututaan.

Vammaisfoorumi näkee tarpeelliseksi myös vammaisasiamiehen viran perustamisen vahvistamaan omalta osaltaan vammaisten perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista.

Toivomme nykyistä tiiviimpää yhteistyötä valvonta- ja lupaviraston kanssa.

Vammaisjärjestöillä on paljon tietoa kentältä niistä ongelmista, joita vammaispalveluissa kohdataan ja annamme mielellämme asiantuntemuksemme käyttöön vammaisten perus- ja ihmisoikeuksia koskevissa asioissa.

Vammaisfoorumi ry

Veera Florica Rajala  
puheenjohtaja

Anni Kyröläinen  
pääsihteeri  
p. 045 217 4936  
anni.kyrolainen@vammaisfoorumi.fi